

veszélyesség, kimerültség stb. Ugyanakkor azok a helyek, amelyekhez személyesen kötődünk, természetesen cselekvésre serkentenek, az elfogadó környezet sokat számít. Ez a cselekvés is mindenekelőtt az összhangra törekszik, bár megfontolandó, hogy a diktafonra mint a küzdelem irtószere 24 rére is gondoljunk. A hallgatás pszichológiája szerint egyes minták az ismétlődés során hajlamosak megváltoztatni a formájukat. Bár technikailag ugyanaz a hangegység ismétlődik, a benne levő tömörítések és ritkítások olyanok, amelyek a változás érzését váltják ki, és ebben az érzésben bátran meg lehet bízni, mert ez előre visz az ismeretlen felé. Az is megeshet, hogy a leginkább hallható egységnél sokkal lényegesebbnek bizonyul a háttérben lévő rövid rikkantás, zúgás, dorombolás vagy más hasonló hangok. A többszörösen elnyújtott minták nagyobb hatásra tesznek szert, a beszéd lelassításakor pedig az a benyomásunk támad, hogy valamilyen ismeretlen nyelv szavait halljuk. Ha valaki szeretné, könnyedén a szemei elé tudja varázsolni azt a környezetet, ahonnan az adott minta származik; néha még akkor is, ha nem is ismeri azt. Azoknak, akik a dolognak nem tulajdonítanak rituális jelentést, lehet mindez élénk szellemi játék. Mivel a hangok sorsa az, hogy a létezésből függjenek, a saját hangunk különböző verziókban való meghallgatása kétségtelenül elgondolkoztatja az önmagába tekintőt. A diktafonnal foglalkozók mindegyikének kedvenc részlete megfelel valahogy a természetének, annak az érzelmi skálának, amely számára az otthont jelenti. Így az ismétléskor működésbe lépő átformálódások is különbözők. Valakinek a gyors, egzaltált csattogások, másoknak a légies és halk hangok, a harmadiknak a furcsa véletlenszerű konglomerátumok, a negyediknek valamilyen ismétlődő kiáltások, az ötödiknek az erőteljes mixelés által kapott hangok tetszenek stb. Például Tartu egyik diktafonúttörője, Martin, időnként a híd alatt szeretett felvenni, mert a hely a hangkollázsainak remek természetes visszhangot adott.

A diktafonnal a zenében is kísérleteztem. Először csak magamnak mixeltem, aztán a NE! zenekarral együtt, trombitákkal, akusztikus gitárral és énekkel. A keletkező dialógus egészen más, különösen akkor, ha röptében ragadunk el részleteket a zenésztársaktól és azokat átalakítjuk. A diktafon segítségével adott koncertig (a diktafon mint a fonogramot kommentáló ritmikus hangszer) szélesebb körben csak 2004 tavaszán jutottam el a Hea Uus Heli-fesztiválon [Jó Új Hang]. Igen, sok lehetőség van. És érzem, hogy a létezésem nem-létét lehetőleg a hozzám közelálló dolgokkal kell berendezni. Azzal, hogy mit jelentenek az életem összetevői a kívülállók számára, nem kell és nem is lehet foglalkozni. Amit itt leírtam, az az egyik hangszerű szabadság, amellyel gyermekkoromtól kezdve máig foglalkozom. És ez a zene örök lesz, ha az elemeket kicserélem, ahogy egy Nautilus Pompilius-dalban is áll.

(Fordította: Janurik Boglárka, lektorálta: Kerdi-Liis Kirs)

A súlyponthoz

Egy billenés. Egy mozdulat.

Ahogy a súly lenyomja
egy dália nehéz fejét
és szirmai ledobja
a könnyű nyári zápor.

Így telnek el majd a napok
sűrű egymásutánba
lehullanak és hullanak,
mert nem talál magába
egy alátámasztásra.

A test ezért a Föld felé
erő által lehajtva
az ívbe hajló ágakon
a paradicsom, alma
a prófétákat várja.

Megbillen fenn az ághegyen,
s a gyümölcsvágó szárnya
kitérül, aztán elrepül
szép lassan, vitorlázva
légörvény kél nyomába.

A középpont hogy nem lehet
saját térfogatába?
A bumeráng súlypontja sincs
a forma határába
mindörökre bezárva.

A súlypont nélküli lények
nem térerőben állnak.

A tű hegyén az angyalok,
ha ott tolongának,
súlypontra nem találhatnak...

Borbély Szilárd 25

A CSIGAVONALHOZ

A türelemhez

A szavak megtanítanak arra,
hogy mit lehet elviselni.
Mert mindent el lehet viselni,
ha a szavak megtanítanak,

hogy nincs olyan, ami ne
volna több, mint önmaga.
Istenben nincs semmi,
ami több volna, mint Ön-

maga. A várakozás elviselni
benne a szavak hiányát.
A nyelv Isten előtti sége
megtanít a türelemre,

még ha a türelem nem is
volna több, mint pusztá szó.